

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰/۳۰ صبح	رشته: علوم تجربی - ریاضی و فیزیک	سوالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳)
تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۱۰/۱۲		سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)	
سازمان آموزش و پرورش شهر تهران اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در دی ماه سال ۱۳۸۱	

ردیف	سؤالات	نمره
	الف - درک مطلب (۴ نمره)	
۰/۵	۱ - با توجه به عبارت: «همیشه چشم نهاده بودی تا پادشاهی بزرگ و جبار، بر چاکری خشم گرفتی و آن چاکر را لت زدی و فرو گرفتی، این مرد از کرانه بجستی و فرصتی جُستی و تضریب کردی و المی بزرگ بدین چاکر رسانیدی و آن گاه لاف زدی که «فلان را من فرو گرفتم» - و اگر کرد، دید و چشید -	
۰/۵	الف - مفهوم کنایی «چشم نهادن» چیست؟	
۰/۵	ب - مفهوم عبارت: «اگر کرد، دید و چشید» را بیان کنید.	
۰/۵	ج - منظور از «فرو گرفتن» چیست؟	
۰/۵	۲ - با توجه به مصراع های: «شب، دو صف از یا کریم/ بال به بال نسیم/ از لب دیوار دلت/ پر کشید» مقصود از «لب دیوار دل» چیست؟	
۰/۵	۳ - با توجه به عبارت: «مجموعه ای می بایست از هر دو عالم روحانی و جسمانی که هم محبت و بندگی به کمال دارد و هم علم و معرفت، تا بارامانت مردانه و عاشقانه در سفت جان کشد.» منظور از «بارامانت» چیست؟	
۰/۵	۴ - بیت زیر به کدام اصل مهم عرفان اشاره دارد؟ تا به جایی رساندت که یکی از جهان و جهانیان بینی	
۰/۵	۵ - با توجه به بیت زیر به پرسش های مطرح شده، پاسخ دهید. مردی صفای صحبت آینه دیده از روزن شب، شوکت دیرینه دیده	
۰/۵	الف - منظور از «روزن شب» چیست؟ ب - مقصود شاعر را از «شوکت دیرینه» بنویسید. ۶ - مفهوم کلی شعر زیر را بنویسید. هر کودکی / با این پیام / به دنیا می آید / که خدا / هنوز / از انسان نومید نیست.	
	ب - لغات و ترکیباتی که زیر آن ها خط کشیده شده است، معنی کنید. (۲ نمره)	
۰/۲۵	۱ - بترس از جهان دار یزدان پاک خرد را مکن با دل اندر مغاک	
۰/۲۵	۲ - استاد صورتگر تمثالی نیم رخ از شمایل ما بسازه.	
۰/۲۵	۳ - رستم به الحاح از شاهزاده می خواهد صرف نظر کند.	
۰/۲۵	۴ - پس، به کران آب فرود آمدند و شرع ها زده بودند.	
۰/۲۵	۵ - يك شبی پروانگان جمع آمدند در مضمیفی طالب شمع آمدند	
۰/۲۵	۶ - کوه پی مزده ی تو اشتر جمازه شود	
۰/۲۵	۷ - صیاد پیش آمد، ساعتی بود؛ کبوتران رسیدند.	
۰/۲۵	۸ - این چه ژاژ است و چه کفر است و فشار پنبه ای اندر دهان خود فشار	
	ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم	

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳)	رشته: علوم تجربی - ریاضی و فیزیک	ساعت شروع: ۱۰/۳۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)		تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۱۰/۱۲	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در دی ماه سال ۱۳۸۱		سازمان آموزش و پرورش شهر تهران اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ج - اشعار و عبارات زیر را به فارسی روان برگردانید. (۶ نمره)

۱	۱ - لعل را گر مُهر نبود باک نیست	عشق را دریای غم ، غمناک نیست
۱	۲ - پرده ی ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه ی روزی به خطای منکر نبرد .	
۰/۷۵	۳ - تویی بهانه‌ی آن ابرها که می گریند	بیا که صاف شود این هوای بارانی
۰/۷۵	۴ - بوسهل زوزنی بر خشم خود طاقت نداشت ؛ برخاست ، نه تمام و بر خویشان می ژکید .	
۰/۵	۵ - دستِ هوا به رشته ی جان بر ، گره زده ست	نزد گره گشای هوا می فرستمت
۰/۵	۶ - موش گفت : « ثقت دوستان به کرم عهد تو بیفزاید . »	
۰/۵	۷ - مه طاسک گردن سمندت	شب طُره‌ی پرچم سیاهت
۰/۲۵	۸ - زنی رنگ زالی بدین سان دُرست .	
۰/۲۵	۹ - آری ، زمان فره جوانی را می پژمرد .	
۰/۲۵	۱۰ - با چشم های عاشق بیا ، تا جهان را تلاوت کنیم .	
۰/۲۵	۱۱ - عزرائیل بیامد و يك قبضه‌ی خاک از روی جمله‌ی زمین برگرفت .	

د - دانش های ادبی (۳ نمره)

۰/۲۵	۱ - « کتابی است از دکتر محمد علی اسلامی ندوشن که نویسنده در آن رویارویی رستم و اسفندیار را تراژدی نبرد بر سر آزادی و اسارت می نامد . » نام کتاب را بنویسید .
۰/۲۵	۲ - کتاب « برزیگران دشت خون » اثر کیست ؟
۰/۲۵	۳ - « حسان عجم » لقب کدام شاعر است ؟
۰/۲۵	۴ - يك اثر منثور از « عطار نیشابوری » نام ببرید .
۰/۵	۵ - آرایه های بیت زیر را مشخص کنید . (ذکر دو مورد کافی است .) بر خاک بیفتاد و بغلتید چو ماهی وان گاه پر خویش گشاد از چپ و از راست
۰/۲۵	۶ - در بیت زیر شاعر از چه آرایه ای برای خلق صحنه ی حماسی استفاده کرده است ؟ خروش آمد از باره ی هر دو مرد تو گفتی بدرید دشت نبرد
۰/۲۵	۷ - « طلوع خورشید » در فرهنگ بسیاری از ملت ها نماد چیست ؟
۰/۲۵	۸ - کدام يك از عناصر داستان « ایجاد فضا در کلام » می کند ؟
۰/۲۵	۹ - زاویه ی دید داستان « گاو » را بنویسید .
۰/۲۵	۱۰ - اصلی ترین موضوع عرفان چیست ؟
۰/۲۵	۱۱ - « مرثیه ، مناجات ، بث الشکوی و تغزل » در حوزه ی کدام يك از انواع ادبی قرار می گیرند ؟

ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳)	رشته: علوم تجربی - ریاضی و فیزیک	ساعت شروع: ۱۰/۳۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)		تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۱۰/۱۲	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در دی ماه سال ۱۳۸۱		سازمان آموزش و پرورش شهر تهران اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

هـ - خود آزمایی (۴ نمره)	
۰/۵	۱- با توجه به بیت: « بیامد چنان تال لب هیرمند / همه دل پر از باد و لب پر ز پند » مصراع دوم بیانگر چه حالت هایی است؟
۰/۵	۲- منظور از عبارت: « شمار آن به قیامت مرا باید داد. » چیست؟
۰/۵	۳- در بیت زیر مقصود شاعر از « فرعونیان و قبطیان » و « موسی » چیست؟ وادی پر از فرعونیان و قبطیان است / موسی جلودار است و نیل اندر میان است
۰/۵	۴- با توجه به مصراع های: « می شود از باغ نگاهت، هنوز / يك سبد از میوه ی خورشید / چید » منظور از « يك سبد از میوه ی خورشید » چیست؟
۰/۵	۵- مقصود شاعر از مصراع دوم بیت زیر چیست؟ نسوزد جان من يك باره در تاب / که امّیدت زند گه گه بر او آب
۰/۵	۶- در بیت: « دست در کش کرد با آتش به هم / خویشان گم کرد با او خوش به هم » (از درس پروانه ی بی پروا) مرجع ضمیر « او » چه کسی است؟
۰/۵	۷- در بیت زیر به کدام اعتقاد عامیانه اشاره شده است؟ دوباره پلك دلم می پرد، نشانه ی چیست؟ / شنیده ام که می آید کسی به مهمانی
۰/۵	۸- با توجه به بیت: « جان گدازی اگر به آتش عشق / عشق را کیمیای جان بینی » شاعر چه چیزی را شرط دست یابی به « کیمیای عشق » می داند؟
و - شعر حفظی (۱ نمره)	
جاهای خالی را در ابیات زیر کامل کنید.	
۰/۲۵	۱- بی خود از شعشه ی پرتو ذاتم کردند / باده از ..... صفاتم دادند
۰/۲۵	۲- هر کاو ..... روزی چشیده باشد / داند که سخت باشد قطع امید واران
۰/۵	۳- خانه ی دل ما را از کرم عمارت کن / .....
« موفق باشید »	
۲۰	جمع نمرات

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳)	رشته: علوم تجربی - ریاضی و فیزیک
سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)	تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۱۰/۱۲
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در دی ماه سال ۱۳۸۱	سازمان آموزش و پرورش شهر تهران اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	با سلام و درود به همکاران محترم این پاسخنامه جهت تسریع در امر تصحیح خدمتتان تقدیم می گردد.
	<p>الف - درک مطلب (۴ نمره)</p> <p>۱ - الف - مراقب و منتظر بودن (۰/۵)</p> <p>ب - اگر بوسهل بدی کرد (۰/۲۵) به سزای اعمالش رسید . (۰/۲۵)</p> <p>ج - باز داشت کردن یا از کار برکنار کردن . (۰/۵) (یا هر مفهوم مرتبط دیگر)</p> <p>۲ - مقصود چشم است . (۰/۵)</p> <p>۳ - ولایت حضرت علی یا عشق یا معرفت (۰/۵) (ذکر يك مورد کافی است)</p> <p>۴ - اشاره به وحدت وجود دارد . (۰/۵)</p> <p>۵ - الف - عصر ستم و بیداد (۰/۲۵)</p> <p>ب - گذشته ی درخشان اسلام (۰/۲۵)</p> <p>۶ - خدا هنوز نسبت به انسان (خلیفه اللهی) امیدوار است . (۰/۵)</p>
	<p>ب - معنی لغات (۲ نمره)</p> <p>۱ - جای فرو رفته و گود ، گودال ، مجازاً گور</p> <p>۲ - صورت ، چهره</p> <p>۳ - پافشاری کردن ، اصرار کردن</p> <p>۴ - سایه بان ، خیمه</p> <p>۵ - جای ضیافت ، مهمان خانه</p> <p>۶ - شتر تیز رو</p> <p>۷ - مدتی گذشت ، مدتی منتظر ماند</p> <p>۸ - سخن بیهوده ، بوته ی گیاهی بدمزه</p> <p>(ذکر يك مورد برای هر سؤال کافی است . هر مورد ۰/۲۵)</p>
	ادامه در صفحه ی بعد

باسمه تعالی

رشته: علوم تجربی - ریاضی و فیزیک	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳)
تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۱۰/۱۲	سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)
سازمان آموزش و پرورش شهر تهران اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی	دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در دی ماه سال ۱۳۸۱

د - دانش های ادبی (۳ نمره)	
۱ - داستان داستان ها (۰/۲۵)	۲ - پرویز خرسند (۰/۲۵)
۳ - خاقانی (۰/۲۵)	۴ - تذکرة الاولیا (۰/۲۵)
۵ - در مصراع اول تشبیه (۰/۲۵) در مصراع دوم تضاد (۰/۲۵)	
۶ - اغراق یا مبالغه (۰/۲۵)	۷ - نماد تولد است. (۰/۲۵)
۸ - لحن (۰/۲۵)	۹ - سوم شخص یا دانای کل (۰/۲۵)
۱۰ - عشق (۰/۲۵)	۱۱ - ادبیات غنایی (۰/۲۵)
ه - خود آزمایی (۴ نمره)	
۱ - افسوس و اندوه (۰/۲۵) و نصیحت گری (۰/۲۵)	
۲ - روز قیامت من باید حساب آن ها را پس بدهم. (۰/۵)	
۳ - فرعونیان و قبطیان: اسرائیلیان / اشغالگران فلسطین (۰/۲۵) موسی: رهبر یا پیشوای مردم (۰/۲۵)	
۴ - بینش و معرفت باطنی و قلبی (۰/۵)	
۵ - امید دیدار مایه‌ی استمرار حیات و زندگانی من است. (۰/۵)	
۶ - شمع یا محبوب لایزال (۰/۵)	
۷ - پریدن پلک در اعتقاد عامیانه نشانه‌ی رسیدن خبر خوش است. (۰/۵)	
۸ - جان گداختن در آتش عشق. (۰/۵)	
و - شعر حفظی (۴ نمره)	
۱ - جام تجلی (۰/۲۵)	
۲ - شراب فرقت (۰/۲۵)	
۳ - پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی (۰/۵)	
« پیوسته شاد و کامروا باشید »	

مصحح محترم لطفاً برای پاسخ های درست دیگر بارم را به تناسب تقسیم فرمایید .